

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Az Általános Fogyasztási Szövetkezet bünei*

Forrás:

Igazság

Bp.

(Hely)

1921. 7. 23

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

334

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helvszám

Az Általános Fogyasztási Szövetkezet bünei

Befejezték a vizsgálatot — A rejtett célu milliók — Kik hisznek a munkások pénzén? — Éhezők és daskálók — A nagytőke szedte le a tejfelt — A visszaélések halmazata

— A Szövetkezet vezetőinek visszaélései —

(Az Igazság tudósítása.) Az Általános Fogyasztási Szövetkezet ellen az elhangzott panaszok alapján a kormány vizsgálatot indított. A vizsgálatot a napokban fejezték be, **meglehetősen kompromittáló adatok jutottak a vizsgálatvezetők birtokába**, amelyek azt bizonyítják, hogy a jelenleg szabályellenesen működő vezetőség bűnököt követett el a szövetkezeti tagok, a magyar munkásság rovására. Hogy az Általános Fogyasztási Szövetkezet szeméje nem volt rendben, sejtettük abból is, hogy a *Népszava* és *Peidl Gyula* Szövetkezeti Értesítője már tele tudóval futta a vészspit, hogy „**merényletet készülnék elkövetni újra a munkástársadalom és a munkásérdekek ellen**”.

a dolog éppen megfordítva áll.

A vizsgálat és a kormány szándéka, mint értesülünk, éppen az, hogy

az egész szövetkezet a magyar munkásságé maradjon s annak minden haszna, s minden jövődelme a magyar munkástársadalom istápolását szolgálja.

A *Népszava* és a Szövetkezeti Értesítő cikkei ma már nem érik el céljukat. Régen volt az, amikor a munkásság az

ilyen cikkeknek felült, de ma, amikor az éhséggel és nyomorúsággal birkózik, melybe megfutamodott prófétái taszították, ma tisztán lát és csak kételkedve hiszi azt, amit a vészkiált szava hozzájuk intéz, mert tudja, hogy a vészjel nem neki szól, hanem a hűtlen sáfároknak.

Az Általános Fogyasztási Szövetkezet, a szociáldemokrata párt sajtóorgánuma szerint, mint munkásfogyasztási szövetkezet van feltüntetve. Ezzel szemben kénytelenek vagyunk megállapítani az igazság érdekében, hogy a szövetkezet nem munkáalapítás, hogy a szövetkezetet 1904-ben nem munkások alapították.

Ugy tudjuk, hogy az alapítás gondolata és eszközei abból a forrásból származnak, amelyből ma egy új ellenszövetkezetet akarnak felállítani Bárczy István vezetésével.

Itt hivatkozunk Jászai Samunak a munkás-szövetkezeteknek kongresszusán 1920 augusztus 29-én tartott beszédére és a *Népszava* egykoru számaira. A szakszervezetek valóságos szembe-ellenlétek az Általánossal és külön szövetkezetet csináltak maguknak. Őt évi hosszas ellenségeskedés után si-

került a vezetőségnek a munkásságot a szövetkezetbe bekapcsolni, Tagjainak száma a háborus konjunktúra alatt szaporodott fel nyolcvanzerre s a kommün kényszerítő rendelkezései következtében százhatvanzerre. Jelenlegi vezetősége is csak papíron van meg, mert a vezetők egyrésze lemondott, másik része kommunizmus alatt elkövetett bünei miatt külföldre szökött s így a jogi helyzet az, hogy

a szövetkezetnek jelenleg mindössze két igazgatósági tagja van, kik érvényes határozatot a Fogyasztási Szövetkezet életében egyáltalán nem hozhatnak.

A valóság az, hogy azok az igazgatósági tagok is, akiknek joga megszünt, működnek tovább, úgy, hogy az igazgatóság a tagoktól teljesen kívülváltan egy önmagát kiegészítő abszolút hatalmu testületté alakult, amely mindent képvisel, csak a szövetkezeti tagok — a munkástársadalom érdekét nem. A vezetőség a törvény büntető keze előtt részben külföldre szökött, részben magánál a szö-

Budapesti város házinyomdája 1919. **vetkezeti vállalt állást, mint fizetéses alkalmazott.**

Uj vezetőség választásának szükségessége

A helyzet annyira tarthatatlanná vált, hogy a szabályellenes vezetőség is belátta, hogy **uj választást kell csinálnia**. A tagok nagy számára való tekintettel és egyenes kivánságára a kormány, a képviselői rendszer alapján, **küldöttközgyűlés tartását rendelle el és felhívta az igazgatóságot a küldöttek megválasztására**. A vezetőség ezt meg is csinálta, azonban a választás **keresztülvitelében sem tagadta meg magát és**

a józan gondolkozású ellenzéki tagokat a választásból erőszakkal távol tartotta.

Ugy, hogy huszonkilenc körzetben megválasztott háromszáz küldött közül száznegyvenegyet szabálytalanul választottak meg, nagyobb részt nem is szövetkezeti tagokból álló taggyűlésekben. A cégbíróság pedig kétszázöt küldött választását lesz kénytelen különbözõ okok miatt hatálytalanítani. Mindez valószínűleg azért történt, hogy a megválasztottak a jelenlegi igazgatóság érdekeit, ne pedig a munkástagokét védje. Az ily módon meg-ejtett választás eredménye lett az, hogy az Általános Fogyasztási Szövetkezet közgyűlését sem lehet megtartani. Az igazgatóság és vezetőség akmunkájával szemben tehát nincs hátra más, mint a magyar munkásság érdekében hozzákezdeni és befejezni a hatalmas tisztító munkát.

Vállalhatják-e a munkástagok a közösséget a mai vezetőséggel?

Vajon annyira fájna a munkásságnak a mai vezetőség hajótörése, mint ahogy azt a *Népszava* elsríja. Miféle érdek fűzi a munkásságot azokhoz az emberekhez, akiket ma is a Bécsbe menekült bolsevista népbiztos izgatók irányítanak? Lehet-e, szabad-e a magyar munkás keserves keresményéből összeharászolni milliókat, nemzet- és államellenes magatartású emberek felhizlálására költeni, szabad-e a magyar munkásság pénzén propagandát szervezni? Beláthatja ezt minden munkás, hogy az, aki ezt teszi, a munkásság legnagyobb ellensége.

Az Általános Fogyasztási Szövetkezet nagy összeg pénzektől nem akar elszámolni.

Feltetheti minden munkás, hogy ha ez összegek hovatfordítását titkolják, akkor azt csakis ilyen célra fordíthaták.

A szövetkezet árujövodelem-számláján 1920-ban tizenkétmillió, 1919-ben tízmillió korona eltitkolt tétel szerepel.

Ez összegekről felvilágosítást nyerni nem lehet. Minek a titkolózás, ha ez tisztességes célra fordított. Ezt a huszonkét milliót bizonyára nem a munkástagok osztalékának, sem haszonrészesedésére nem fordították.

Szociális szövetkezet, hol a nagytké az ur.

Honnan is kapjon a munkásság

osztalékot, amikor a szövetkezetnek csak négy és félmillió korona tőkéje van. De jobban csodálkozhat a munkás akkor, ha megtudja, hogy a négyésfélmillió kimutatott tőkével szemben, a munkásszövetkezetnek mégis félmilliárd évi áruforgalma van és százmillió forgótőkével rendelkezik. Az Általános Fogyasztási Szövetkezet négyésfélmillió csekély tőkéjét a nagytké segítségével pótolta. A nagytké szívesen áldoz, mert a nagytké szedi le az ilyen üzletről a hasznot s a munkásság verejtékesen megspórolt részjegyei ezért nem hozhatnak osztalékot. Nagy vállalatok, hatalmas tőkék, sok milliós áruhitelével dolgoznak az Általános Fogyasztási Szövetkezet vezetői. Csak egy példát említünk meg:

a MESz (Stern Samu) egyedül huszonhétmillió korona áruhitelével van érdekelve a munkásszövetkezetnél.

A *Népszava*-nak és a *Szövetkezeti Értesítő*-nek jóleshetik az, ha az Általános Fogyasztási Szövetkezet vezetőisége a nagytkések sokmillió hitelével a bolsevista agitátorok *állandóan életét biztosítja*, de az ilyen eljárásra, a magyar munkásságnak nincsen szüksége. A fogyasztási szövetkezet legyen a munkásoké, s a fogyasztási szövetkezet hasznát, ne nagyszáju vezetők, ne bolsevista agitátorok, ne Bécsbe szökött emigránsok élvezzék, hanem a

magyar munkásnép, amely a támogatást szomorú anyagi helyzetében méltán megérdemli.

Általánosságban ezek azok az okok, amelyek miatt meg kellett indítani az Általános Fogyasztási Szövetkezet és vezetősége ellen a vizsgálatot. De az ügykezelés körüli visszaélések és szabálytalanságok oly nagyok és égbekiáltók, hogy a kormánynak a munkásság érdekeire való tekintettel a legszigorúbban és legkomolyabban bele kell nyulnia ebbe a darázsészekbe s a magyar munkásság érdekeinek megvédése céljából az önrendelkezési jogtól mindaddig meg kell fosztani ezt a társaságot, míg a múlt bűnei tisztázva nincsenek, míg a munkásság és a szövetkezet tagjainak önkaratából az egész vállalkozás olyan vezetőséget nem kap, amely teljes garanciát nyújt a jövőben a vállalt reális, becsületes vezetéshez és ahhoz, hogy az Általános Fogyasztási Szövetkezet minden egyes tagja érdekeinek megvédése megvalósuljon, az utonnan választott vezetőségben.

Az általánosság után most a részletekre akarunk kitérni. Lássuk ebből a magyar munkás, a kisember, hogy a szociáldemokrata párt vezetősége milyen alapon bírálja el a szociális ügyeket. Lássuk a munkás, lássuk a szegény néposztály, aki fillérjeivel tagja lett ennek az Általános Fogyasztási Szövetkezetnek, a feltölt és odaállított vezetőket, hogy szállarkodtak azzal a véres verejtékkel szerzett koronácskával?

Mit fizettek az alkalmazottaknak?

Az Általános Fogyasztási Szövetkezet vezetősége nem szabad választás ut-

án került hivatalába. Nagyszáju egyének a szociáldemokrata pártnak tett szolgálatokra való hivatkozással jutottak be ide, zsirus vezető állásokba. A kisebb állásokat rokonság, atyafiság révén töltötték be. De azért gondoskodtak arról, hogy a szövetkezet alkalmazottainak még akkor sem, ha a fizetésükből kellene csak megélni, éhen ne vesszenek.

Az Általános Fogyasztási Szövetkezet alkalmazottjainak fizetése 3000 koronán kezdődött s 13.000 koronáig ment fel havonta.

Ezenkívül minden alkalmazott még külön óradíjakat számított fel és forgalmi jutalékban is részesült.

E fizetéseket — mellesleg legyen mondva — akkor állapították meg, amikor a legsúlyosabb munkát végző vasúti órabére 8 korona volt.

Hogy élt a szövetkezeti tag, hogy élt a vezetőség?

A kommunizmus alatt az Általános Fogyasztási Szövetkezet tagjainak tulajdonképpen része a magyar munkásársadalomból tellett. Ezek a szövetkezet áruáthelyein napról napra sort álltak, hogy az *egyfajta típus* gersli vagy tőkötölkéhez a szükséges anyagot beszerezhesék. Akkor, amikor a kommunizmus alatt mindenki életszerű dolgában a legnagyobb szükségét is nélkülözést szenvedte, a vezetőség és a vezetőség rokonsága, a szociáldemokrata párt vezetőemberei is duslakodtak élmiszerekben. De Erdélyi Mórnak, Kiss Adolfnak, a Munkásbiztosító Pénztár vezetőjének s többeknek nem fájt a

feje, hogy drága kék pénzért, vagy ruhadarabokért cserébe szerezzék be a zsírt, lisztet, cukrot.

Ezeknek kijárt az adag. De nemcsak ezeknek, hanem a rokonságnak, atyafiságnak is.

Husz kilogramm liszt, 10 kilogramm cukor, 4—5 kilogramm zsír mindig akadt, ha kellett, jó összeköttetés révén. A megszédített munkás ehette zsír, só nélküli a tököt és az árpakását. Az albertfalvi repülőgyár munkásainak zsír- és szalonnakészletét ilyen családi osztzkodásban aprózták el.

Jegynélkül is volt áru, de nem mindenkinek

Az Általános Fogyasztási Szövetkezet nemcsak a kommunizmus alatt gazdálkodott ily mély együttérzéssel a magyar munkásság iránt, hanem a kommunizmus után is.

Míg a magyar munkásság — a szövetkezeti tag — a fejkvótán kívüli jegyre nem szerezhette be csak a legszükségesebb mennyiségű lisztet, zsírt, cukrot, addig egyesek ez árukban való vágyal talozták a vezetőség jóindulatából, hár talán a szövetkezetnek nem is voltak tagjai.

Rákóczi-ut 42. I. em. 1.

Csak e címet kellett tudni s megfélemlő ajánlással kellett ellátva lennie, élelmiszer-jegy nélkül is akadt minden bőven.

E szobában formális titkos raktár volt. Allandóan félvagon liszt, nagyobb mennyiségű cukor, zsír, szalonna volt itt felhalmozva s azt a boldog halandó a kötelező jegyrendszer mellett is jegy nélkül kapta, ha volt protekciója. És kinek volt protekciója? A szövetkezeti tagok közül talán senkinek. Itt is a ve-

(Helv)

zetőség és rokonsága volt az, amely a jegyhez kötött árukhöz aránylag olcsón és bőven hozzájutott.

A burgonyánség idején

is, mint az adatok bizonyítják, az Általános Fogyasztási Szövetkezet lobo-gója alatt sok visszaélés történt. Akkor, amikor a tisztviselők természet-beni burgonyaséglye elmaradt, akkor, amikor a munkás felesége félnapig is eljárt piacról-piacra, üzletről-üzletre, hogy egy kis burgonyát vehessen, az Általános Fogyasztási Szövetkezetből egyesek kocsiszámra szállították a burgonyát haza. Sokkal többet, mint ami házi szükségletük fedezésére elég let volna.

A baromfiakció kedvező eredménye

Ismeretes mindenki előtt a közélet-mezési miniszteriumnak az az akciója, amely az elmúlt télen úgy karácsony táján olcsó baromfihoz akarta juttatni a főváros közönségét.

Ez akció lebonyolításában az Általános Fogyasztási Szövetkezet is kivette a maga részét. Nagymennyiségű baromfit váltott ki, hogy azt a szövetkezet tagjainak szétossza.

Egy-két szövetkezeti tag, aki nagyon szeretett s aki félnapot hajnal óta sorl állt, kapott is egy pár hányad szárnyvást, de a kiváltott mennyiség legnagyobb része kisiklott. Hogy hová került, merre ment, azt az Általános Fo-

gyasztási Szövetkezet eleni vizsgálat lesz hivatva kideríteni.

A szövetkezet tagjai azonban a kedvezményes baromfi husából, melyhez egyszer és kivételesen olcsón jutottak volna, nagyon keveset falatoztak.

Üzletek a diktatúra előtt

Az Általános Fogyasztási Szövetkezetnek még a diktatúra előtt is meg voltak a maga üzletei.

Helyszüke miatt csak egyet közlünk:

Weisz Manfréd csepeli gyára a munkásai részére nagyobb mennyiségű lisztet szerzett be. E lisztmennyiségből a gyár hivatalnokai közül egy-kettő két vagont az Általános Fogyasztási Szövetkezet csepeli fiókjának adott át. E hivatalnokok, akik az Általános Fogyasztási szövetkezettől bizonyos ellenértéket kaptak, már nincsenek a gyár szolgálatában. De nincs meg a két vagon liszt sem, amelyet valószínűen élelmiszerjegy nélkül osztottak szét és az is valószínű, hogy nem a szövetkezeti tagok között, mert azoktól a lisztjegyeket mindig és mindenkor szigorúan követelték.

Hogyan vásárolt az Általános Fogyasztási Szövetkezet?

Erre vonatkozólag legkiáltóbb példa Rudas Albert, a szövetkezet egyik vezetőjének tanuk előtt tett nyilatkozata, mely szerint a vásárlásokról kettős könyveket vezettek. A rendes könyvbe be volt vezetve a tényleg kifizetett ár és az áru mennyisége. De volt egy külön könyvecske is, ahol a feloszlandó hasznolt könyvelték el.

Hogy jobban megértsük:

Az Általános Fogyasztási Szövetkezet egyes vezetői nem szerettek első kézből vásárolni. Az, aki az árut কিনálta, rendszeren azt a választ kapta:

— Jelenleg nincs szükségünk rá!

De hogy az árut kináló mégis tudadjon a portékán, rögtön adtak egy címet, ahol, úgy tudják, keresik ezt az árut s azt talán a felkínált árért meg is veszik.

És a vételt rendszeren nyélbe is ütötte az eladó.

Az Általános Fogyasztási Szövetkezet beszerzéssel foglalkozó alkalmazottai azután e helyekről vásárolták be szükségleteiket.

A kínált árnál magasabban s mondanunk sem kell, hogy ez így támadt differenciákat, amelyek tetemes összegeket tettek ki, nem fordították munkásjóléti, vagy más szociális intézményekre, sem jutaléokra, vagy tagok egyéb haszonrészesedésére, hanem hová?

Ilyen és ehhez hasonló visszaélések egész özönre van a vizsgálatot vezetőik előtt. De ezekről még a vizsgálat érdekében a mai nap nem számolhatunk be. De ez is elég.

A szövetkezeti tagok, a magyar munkástársadalom érdekében követeljük a szigorú és erélyes rendesinálást. A szemetet ki kell seperi. Az egész intézményt becsületes alapon újra át kell alakítani oly módon, hogy ez a fogyasztási szövetkezet tényleg a magyar munkásoké legyen s annak minden filérért munkásérdeknek istápolására fordítsák. És ennek minél hamarabb meg is kell történnie.